

SCHEMAT PROCEDURY ZASTĘPCZA SŁUŻBA WOJSKOWA

I. PODSTAWA PRAWNA ZASTĘCZEJ SŁUŻBY WOJSKOWEJ

A. KONSTYTUCJA

Art. 85 ust. 3 [Obowiązek obrony RP; służba wojskowa],:

3. Obywatel, któremu przekonania religijne lub wyznawane zasady moralne nie pozwalają na odbywanie służby wojskowej, może być obowiązany do służby zastępczej na zasadach określonych w ustawie.

B. USTAWA O GWARANCJACH WOLNOŚCI SUMIENIA I WYZNANIA

z dnia 17 maja 1989 r. ([Dz.U. Nr 29, poz. 155](#)) tj. z dnia 11 stycznia 2023 r. ([Dz.U. z 2023 r. poz. 265](#)):

Art. 3 ust. 3 [Ograniczenia, obowiązki publiczne]:

3. Ze względu na przekonania religijne lub wyznawane zasady moralne obywatele mogą występować o przeznaczenie do służby zastępczej na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz.U. [poz. 2305](#)).

II. NA CZYM POLEGA ZASTĘPCZA SŁUŻBA WOJSKOWA:

Zastępczą służbę wojskową definiuje art. 559 i następane Ustawy o Obronie Ojczyzny:

Art. 559 [Zasady pełnienia służby zastępczej]

1. Służba zastępcza polega na:

1) wykonywaniu prac na rzecz ochrony środowiska, ochrony przeciwpożarowej, ochrony zdrowia, pomocy społecznej, opieki nad osobami z niepełnosprawnościami albo bezdomnymi oraz na rzecz administracji publicznej i wymiaru sprawiedliwości przez podlegających obowiązkowi służby wojskowej, którym przekonania religijne lub wyznawane zasady moralne nie pozwalają na pełnienie tej służby;

2) pełnieniu służby w formacjach uzbrojonych niewchodzących w skład Sił Zbrojnych, zwanych dalej „formacjami uzbrojonymi”.

2. Pełnienie służby zastępczej jest równoznaczne ze spełnianiem obowiązku zasadniczej służby wojskowej przez osoby podlegające jej odbyciu.

3. Służbę zastępczą można pełnić wyłącznie w okresie trwania obowiązku pełnienia zasadniczej służby wojskowej.

Art. 560 [Miejsce odbywania służby]

1. Służbę zastępczą, o której mowa w [art. 559 ust. 1 pkt 1](#), odbywa się w państwowych i samorządowych jednostkach organizacyjnych, podmiotach leczniczych niebędących przedsiębiorcami, o których mowa w przepisach o działalności leczniczej, oraz w organizacjach pożytku publicznego, zwanych dalej „podmiotami”.

2. Skierowanie do odbycia służby zastępczej w organizacji pożytku publicznego, którą jest jednostka organizacyjna kościoła lub związku wyznaniowego mająca osobowość prawną, następuje wyłącznie za zgodą osoby podlegającej kwalifikacji wojskowej.
3. Służbę zastępczą, o której mowa w art. 559 ust. 1 pkt 2, odbywa się w formacjach uzbrojonych niewchodzących w skład Sił Zbrojnych.
4. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, formacje uzbrojone niewchodzące w skład Sił Zbrojnych, w których pełniona jest służba zastępcza, uwzględniając zakres zadań poszczególnych formacji uzbrojonych oraz potrzeby obronności państwa.

Art. 561 [Czas trwania służby] Służba zastępcza trwa:

- 1) w podmiotach:
  - a) 9 miesięcy w przypadku absolwentów szkół wyższych,
  - b) 18 miesięcy w przypadku pozostałych osób;
- 2) w formacjach uzbrojonych - 12 miesięcy.

SŁUŻA ZASTĘPCZA A STOSUNEK PRACY:

Art. 562 [Osoby pozostające w stosunku pracy]

1. Do osób odbywających służbę zastępczą, które w dniu rozpoczęcia odbycia tej służby pozostają w stosunku pracy, stosuje się odpowiednio przepisy art. 303 i art. 313 ust. 1.
2. Do postępowania w sprawach określonych w niniejszym dziale stosuje się przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego, o ile ustawa nie stanowi inaczej.

Art. 303. [Ochrona stosunku pracy osoby powołanej do pełnienia zasadniczej służby wojskowej albo terytorialnej służby wojskowej]

1. Stosunek pracy z osobą powołaną do pełnienia zasadniczej służby wojskowej albo terytorialnej służby wojskowej może być rozwiązany tylko za zgodą pracownika.
2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do umów o pracę zawartych na okres próbny lub na czas określony nie dłuższy niż 12 miesięcy, a także jeżeli pracodawca może rozwiązać stosunek pracy bez wypowiedzenia z winy pracownika oraz w przypadku ogłoszenia upadłości lub likwidacji pracodawcy.
3. Jeżeli okres dokonanej przez pracodawcę lub przez pracownika wypowiedzenia stosunku pracy upływa po dniu powołania pracownika do służby, o której mowa w ust. 1, wypowiedzenie staje się bezskuteczne. W tym przypadku rozwiązanie stosunku pracy może nastąpić tylko na żądanie pracownika.

Art. 313. [Wliczenie czasu odbywania służby wojskowej do stażu pracowniczego]

Ust. 1. Pracownikowi, który w ciągu 30 dni od dnia zwolnienia z czynnej służby wojskowej, z wyłączeniem zawodowej służby wojskowej i zasadniczej służby wojskowej, podjął pracę u pracodawcy, u którego był zatrudniony w dniu powołania do tej służby, czas odbywania służby wojskowej wlicza się do okresu zatrudnienia u tego pracodawcy w zakresie wszystkich uprawnień wynikających ze stosunku pracy.

III. SCHEMAT PROCEDURY UZYSKANIA ZMIANY Z ZASADNICZEJ SŁUŻBY WOJSKOWEJ NA ZASTĘPCZĄ SŁUŻBĘ WOJSKOWĄ

1. Zgodnie z art. 571 Osoba podlegająca kwalifikacji wojskowej, która została przeznaczona do odbycia obowiązkowej zasadniczej służby wojskowej, może złożyć wniosek o przeznaczenie jej do służby zastępczej w podmiocie.

Do czasu ostatecznego rozstrzygnięcia tego wniosku nie może być powołana do służby wojskowej.

2. art. 572 – TERMIN złożenia wniosku:

Wniosek o przeznaczenie do służby zastępczej w podmiocie osoba podlegająca kwalifikacji wojskowej składa na piśmie do właściwej komisji wojewódzkiej, za pośrednictwem szefa wojskowego centrum rekrutacji, **najpóźniej w dniu doręczenia jej karty powołania** do odbycia obowiązkowej zasadniczej służby wojskowej.

3. Szef wojskowego centrum rekrutacji przesyła wniosek, komisji wojewódzkiej w terminie **3 dni od dnia jego złożenia** przez osobę podlegającą kwalifikacji wojskowej.
4. Wniosek osoby podlegającej kwalifikacji wojskowej o przeznaczenie do służby zastępczej w podmiocie rozpatruje komisja wojewódzka **w obecności osoby** podlegającej kwalifikacji wojskowej, w terminie i w miejscu określonych przez przewodniczącego komisji wojewódzkiej.
5. **UWAGA !!!** Jeżeli osoba podlegająca kwalifikacji wojskowej nie stawia się **bez usprawiedliwionej przyczyny** na posiedzenie komisji wojewódzkiej oraz nie **zawiadomi jej w terminie 7 dni od dnia, w którym miał być rozpatrzony wniosek**, o przyczynie nieobecności, **rozpoznanie wniosku** następuje na kolejnym posiedzeniu komisji wojewódzkiej zwołanym **nie później niż w terminie 30 dni** od dnia, w którym **był wyznaczony pierwszy termin** rozpatrzenia tego wniosku. Komisja wojewódzka rozpoznaje wniosek braku obecności Wnioskodawcy.
6. Orzeczenie komisji wojewódzkiej wraz z uzasadnieniem doręcza się na piśmie utrwalonym w postaci papierowej lub elektronicznej osobie podlegającej kwalifikacji wojskowej i szefowi wojskowego centrum rekrutacji. – **WAŻNE ABYŚMY ŻADALI WERSJI PAPIEROWEJ KORESPONDENCJI.**
7. Komisja wojewódzka wydaje orzeczenie w terminie **30 dni od dnia złożenia** wniosku.
8. Osobie podlegającej kwalifikacji wojskowej i szefowi wojskowego centrum rekrutacji w terminie **14 dni od dnia otrzymania orzeczenia** komisji wojewódzkiej **przysługuje odwołanie** do komisji do spraw służby zastępczej, zwanej dalej „komisją”. **Przesyłka podlega dwukrotnemu awizowaniu, od momentu dowiedzenia się o przesyłce masz 14 dni na jej odbiór.**
9. Brak terminu w jakim komisja II instancja wydaje orzeczenie. **Przesyłka podlega dwukrotnemu awizowaniu, od momentu dowiedzenia się o przesyłce masz 14 dni na jej odbiór.**
10. Od orzeczenia komisji II instancji przysługuje **w terminie 30 dni od dnia doręczenia orzeczenia** skarga do wojewódzkiego Sądu Administracyjnego wnoszona za pośrednictwem komisji do spraw służby zastępczej.

IV. ODBYWANIE ZASTĘPCZEJ SŁUŻBY WOJSKOWEJ (fragment, najważniejsze cechy):

Art. 578. [Karta skierowania do odbycia służby zastępczej; dzień skierowania do odbycia służby zastępczej]

1. Marszałek województwa:

1) wydaje osobie podlegającej kwalifikacji wojskowej kartę skierowania do odbycia służby zastępczej w podmiocie, zwaną dalej "kartą skierowania";

2) **kieruje osobę podlegającą kwalifikacji wojskowej do odbycia służby zastępczej w miarę możliwości do podmiotu mającego siedzibę w pobliżu jej miejsca pobytu stałego albo pobytu czasowego trwającego ponad 3 miesiące.**

2. Marszałek województwa o skierowaniu osoby podlegającej kwalifikacji wojskowej do podmiotu zawiadamia na piśmie utrwalonym w postaci papierowej lub elektronicznej szefa wojskowego centrum rekrutacji i podmiot.

3. Karta skierowania zawiera określenie terminu i miejsca stawienia się osoby podlegającej kwalifikacji wojskowej do odbycia służby zastępczej w podmiocie, a także pouczenie o skutkach uchylenia się od obowiązku odbycia tej służby, o postępowaniu w przypadku utraty karty skierowania oraz o postępowaniu w przypadku niemożności stawienia się osoby podlegającej kwalifikacji wojskowej do służby z przyczyn zdrowotnych.

4. (...).

Art. 579. [Stawienie się do odbycia służby zastępczej]

1. Osoba podlegająca kwalifikacji wojskowej jest obowiązana stawić się do odbycia służby zastępczej w podmiocie w terminie i w miejscu określonych w karcie skierowania.

2. Podmiot, do którego została skierowana osoba podlegająca kwalifikacji wojskowej w celu odbycia służby zastępczej, jest obowiązany przyjmując ją i zapewnić jej warunki wykonywania pracy określonej w umowie.

3. Niestawienie się osoby podlegającej kwalifikacji wojskowej do odbycia służby zastępczej w podmiocie jest usprawiedliwione w przypadku choroby stwierdzonej zaświadczeniem lekarskim.

4. O niemożności stawienia się do odbycia służby zastępczej osoba podlegająca kwalifikacji wojskowej zawiadamia podmiot niezwłocznie, nie później niż w terminie 3 dni od dnia określonego w karcie skierowania.

5. Osoba podlegająca kwalifikacji wojskowej po ustaniu przyczyny, o której mowa w ust. 3, jest obowiązana niezwłocznie zgłosić się do podmiotu i przedstawić **zaświadczenie lekarskie usprawiedliwiające przyczynę niestawienia się do** odbycia służby zastępczej.

6. W przypadku niestawienia się osoby podlegającej kwalifikacji wojskowej do odbycia służby zastępczej i niezawiadomienia o przyczynie tego niestawienia się **podmiot zawiadamia niezwłocznie marszałka województwa, prokuratora rejonowego i szefa wojskowego centrum rekrutacji.**

V. Za bagatelizowanie powyższej procedury, uchylenie się, nie stawianie się grozi odpowiedzialność karna w „złagodzonej formie” w stosunku do uchylenia się od zasadniczej służby wojskowej:

Art. 143 [Uchylenie się od służby wojskowej]

§ 1. Kto, w celu uzyskania zwolnienia od obowiązku służby wojskowej albo odroczenia tej służby, powoduje u siebie lub dopuszcza, by kto inny spowodował u niego skutek określony w [art. 156 § 1](#) lub [art. 157 § 1](#) albo w tym celu używa podstępów dla wprowadzenia w błąd właściwego organu,

podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto, w celu ułatwienia innej osobie zwolnienia od obowiązku służby wojskowej albo odroczenia tej służby, za jej zgodą powoduje u niej skutek określony

w [art. 156 § 1](#) lub [art. 157 § 1](#) albo w tym celu używa podstępnie dla wprowadzenia w błąd właściwego organu.

§ 3. Kto dopuszcza się czynu zabronionego określonego w § 1 lub 2, jeżeli obowiązek dotyczy służby zastępującej służbę wojskową, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

Art. 144 [Uchylenie się od poboru]

§ 1. Kto, będąc powołanym do pełnienia czynnej służby wojskowej, nie zgłasza się do odbywania tej służby w określonym terminie i miejscu,

podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 2. W wypadku mniejszej wagi, sprawca

podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

§ 3. Kto nie zgłasza się do odbywania służby zastępującej służbę wojskową w warunkach określonych w § 1,

podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności.

Art. 145 [Uchylenie się od służby zastępczej]

§ 1. Kto, odbywając służbę zastępującą służbę wojskową:

1) odmawia pełnienia tej służby, złośliwie lub uporczywie odmawia wykonania obowiązku wynikającego z tej służby albo polecenia w sprawach służbowych,

2) w celu częściowego lub zupełnego uchylenia się od tej służby albo wykonania obowiązku wynikającego z tej służby:

a) powoduje u siebie lub dopuszcza, by kto inny spowodował u niego skutek określony w [art. 156 § 1](#) lub [art. 157 § 1](#),

b) używa podstępnie dla wprowadzenia w błąd przełożonego,

podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto, pełniąc służbę określoną w § 1, samowolnie opuszcza wyznaczone miejsce wykonywania obowiązków służbowych lub samowolnie poza nim pozostaje.

§ 3. Jeżeli sprawca czynu zabronionego określonego w § 2 opuszcza, w celu trwałego uchylenia się od tej służby, wyznaczone miejsce wykonywania obowiązków służbowych albo w takim celu poza nimi pozostaje,

podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

Art. 146 [Dobrowolny powrót] Jeżeli sprawca przestępstwa określonego w [art. 145 § 2 i 3](#) dobrowolnie powrócił, a jego nieobecność trwała nie dłużej niż 14 dni, sąd może zastosować [nadzwyczajne złagodzenie kary](#), a nawet odstąpić od jej wymierzenia.

Art. 147 [Niezdolność do służby] W stosunku do sprawcy przestępstwa określonego w [art. 143 § 1](#) lub w [art. 144](#) lub [145](#), który w chwili czynu był niezdolny do pełnienia służby wojskowej, sąd może zastosować [nadzwyczajne złagodzenie kary](#), a nawet [odstąpić](#) od jej wymierzenia.